

N:o 73.

Ank. till Riksd. kansli den 9 april 1907, kl. 3,30 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra militiebostället Ekenäs n:o 1 i Jönköpings län hörande torfmosse.

(I. A.)

I en till Riksdagen den 8 mars innevarande år aflåten, till statsutskottet remitterad proposition (n:o 77) har Kungl. Maj:t, med åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att den förra sergeantbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ekenäs n:o 1 i Anders-
torps socken och Västbo härad af Jönköpings län tillhörande andel i
den s. k. Store mosse, hvilken andel enligt en af förste landtmätaren
Y. Ostwald år 1906 däröfver upprättad karta i areal innehåller 514
hektar 86 ar, måtte från egendomen afsöndras och mot en köpeskilling
af 20,860 kronor till T. Olbers försäljas under villkor i öfrigt,

att köpeskillingen erlades å tid, som af Kungl. Maj:t bestämdes,
och af köparen till landtränteriet i länet inbetalades,

att området finge af köparen tillträdas vid utgången af nu löpande
arrendeperiod den 14 mars 1921 eller dessförinnan å tid, hvarom kö-
paren kunde med vederbörande arrendator öfverenskomma,

samt att köparen skulle ensam vidkännas alla med områdets af-söndring och köpets lagfarande förenade kostnader,

dels ock att köpeskillingen för ifrågavarande område måtte, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Departementschefen har i detta ärende till ofvannämnda statsråds-protokoll anført följande:

»Uti underdånig ansökning har T. Olbers i Göteborg — med för-mälan *att* han af ägarna till hemmanen Hagelstorp, Gunillebo, Kämpe-bo, Storebo, Härja, Hult, Kåxbo, Elgarem och Båraryd inköpt de till nämnda hemman hörande andelar uti den i Källeryds, Båraryds och Anderstorps socknar i Jönköpings län belägna s. k. Store mosse till ett pris af 20 kronor för hvarje helt tunnland, *att* återstående del af mossen tillhörde Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare till förra serge-antbostället $\frac{1}{2}$ mantal Ekenäs n:o 1 i Anderstorps socken och Västbo härad, *att* denna del, som enligt en af förste landtmätaren Y. Ostwald däröfver upprättad karta i areal innehölle 514 hektar 86 ar, vore så belägen, att den delade mosskomplexen i två områden, hvarigenom så väl utdikning af mossen som densammas användning i öfrigt förhind-rades, samt *att*, om däremot hela mossen i ett sammanhang torrlades, afsevärda fördelar skulle vinnas vid framdragande af diken och järn-vägsspår äfvensom i andra afseenden, hvaribland förtjänade bemärkas den vinst jordägarna skulle ernå därigenom, att mossen närliggande mark blefve torrlagd och följacktligen mera värdefull — i underdånighet anhållit att få inköpa förberörda, under hemmanet Ekenäs hörande andel af den s. k. Store mosse efter ett pris af 20 kronor för tunnland.

Vid denna ansökning har fogats förbindelse af Oskar Olofsson, hvilken innehar ifrågavarande hemman med undantag af därtill hörande skogs- och hagmark, som ställts under skogsstatens vård och förvaltning, på arrende under 20 års tid från den 14 mars 1901, att han, därest ifrågasatta inköpet komme till stånd, icke skulle mot Kungl. Maj:t och kronan framställa något anspråk på ersättning för minskad areal eller fordra nedsättning i arrendesumman under återstående arrendetiden.

Öfver den underdåniga ansökningen har domänstyrelsen till följd af nådig remiss den 13 juli 1906 afgifvit underdånigt utlåtande och därvid tillika öfverlämnat underdåniga yttranden i ärendet från veder-börande domänintendent och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet.

Då öfriga delägare i mossen till sökanden försålt sina andelar, och då Kungl. Maj:ts och kronans berörda andel vore belägen mellan andra

delar af mossen, hvarigenom bearbetandet af uteslutande denna del komme att ställa sig ofördelaktigt, samt kronoegendomen Ekenäs vore fullkomligt oberoende af mossen, har domänintendenten förordat ansökningen i hvad den afsåge själfva upplåtelsen af mossen, men, enär saluvärdering, därvid sakkunnigt biträde borde närvara, syntes honom böra föregå bestämmandet af priset för ifrågavarande område, afstyrkt antagandet utan vidare af sökandens anbud att såsom köpeskillning erlægga 20 kronor för tunnland.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande har anfört, att utaf Jönköpings län, som innehöll omkring 150,000 tunnland mossar, de på grund af därifrån härrörande frostländighet sämst lottade trakterna vore socknarna norr och nordväst om sjön Bolmen, inom hvilka socknar just ifrågavarande mosse vore belägen, att genom den utdikning, som vore nödvändig för att sökandena skulle kunna göra sina inköp å Store mosse inkomstbringande, trakten till stor fördel för omgifvande fastmarker blefve betydligt sundare och varmare än nu vore fallet, samt att den ifrågasatta användningen af mossen och däraf uppkommande industri skulle skapa arbetstillfällen för många af ortens fattiga, men företagsamma och idoga befolkning, af hvilken under nuvarande förhållanden en stor del måste söka sig bergning på andra håll dels inom, dels ock utom riket, äfvensom tillföra stat och kommuner ej obetydliga skatter. Beträffande den af sökanden erbjudna köpeskillingen, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelat, att vid 1898 års arrende- och saluvärdering å hemmanet Ekenäs den egendomen tillhöriga mossmarken om tillhoppa 592 hektar 35 ar värderats till blott 3 kronor för hektar eller sammanlagdt i afrundadt tal 1,777 kronor, att inköp af mossar i orten för statens räkning ägt rum till ett pris af i allmänhet 5—10 kronor och undantagsvis 15 kronor för tunnland, samt att under sistförflutna åren åtskilliga enskilda inköp af torfmossar ägt rum till ett pris af 20 kronor för tunnland. Särskildt med afseende å de för staten förut antydda fördelarna genom mossens tillodogörande har Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansett det erbjudna priset skäligt och på grund däraf tillstyrkt antagande af det utaf sökanden gjorda köpeanbudet.

För egen del har domänstyrelsen, med uppgift att kronodomänen Ekenäs sammanlagda areal utgör 777 hektar 86,52 ar, däraf 116 hektar 62 ar skogs- och hagmark samt 592 hektar 35 ar impediment, på de skäl, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande anförts, förordat bifall till den underdåniga ansökningen.

Med det af bemälde Olbers erbjudna pris, hvilket ungefär motsvarar 40 kronor 51 $\frac{1}{2}$ öre för hektar, skulle hela den ifrågavarande hemman tillhöriga andel i mossen betinga ett försäljningspris af i rundt tal 20,860 kronor.»

Då, på sätt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet framhållit, genom ifrågavarande mosses tillgodogörande afsevärda fördelar skulle beredas för det allmänna, anser sig utskottet böra biträda föreliggande förslag och hemställer,

att Kungl. Maj:ts ofvannämnda proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 9 april 1907.

På statsutskottets vägnar:

HUGO TAMM.
